سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره شانزدهم، آبان ۱۳۹۶، ۷۰۲-۷۰۱

نگارش مقالات مروری برای نشریه دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

Writing Review Articles for JRUMS

محسن رضائیان[۲،۱]

مقالات مروری که به جمع‌بندی شواهد موجود پیرامون یک موضوع خاص می‌پردازند، در افزایش دانش بشری به ویژه در حوزه سلامت، از اهمیت به سزایی برخوردار می‌باشند. با توجه به گسترش شتابان انتشارات مقالات علمی، جمع‌بندی آنها در قالب مقالات مروری، ضرورتی انکارناپذیر است. دانشمندان برای پاسخ‌گویی به این ضرورت، نگارش انواع مقالات مروری را ابداع نموده‌اند. بنابراین از یک طرف، روز به روز نگارش مقالات مروری در اولویت کاری دانشمندان بیشتری در حوزه سلامت قرار می‌گیرد و از طرف دیگر، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان شاهد دریافت روزافزون مقالات مروری گوناگونی می‌باشد. از همین رو، هدف از نگارش این سخن سردبیری ارائه دستورالعملی ساده به منظور نگارش انواع مقالات مروری برای نشریه دانشگاه می‌باشد.

ساده‌ترین نوع مقالات مروری، مقاله مروری سنتی (Traditional) یا روایی (Narattive) می‌باشد که در آن دانشمند متبحری نسبت به جمع‌بندی مقالات پژوهشی اصیل در یک زمینه خاص همت می‌گمارد. مانند هر مقاله مروری دیگر، مقالات مروری سنتی در پاسخ به یک سؤال خاص به رشته تحریر درمی‌آیند. مقالات مروری سنتی معمولاً فاقد قسمت مواد و روش‌ها (Materials and Methods) بوده بنابراین، توسط سایر دانشمندان غیر قابل تکرار است. با این وجود، نویسنده یک مقاله مروری سعی می‌کند تا بر اساس تجارب خود، بهترین شواهد پیرامون موضوع بررسی را جمع‌آوری نموده و مورد جمع‌بندی کیفی قرار دهد. در نگارش چنین مقالاتی، نویسنده باید از تبحر لازم برخوردار بوده و به تعدادی از مقالات مرتبط خود که قبلاً پیرامون موضوع مورد نظر به رشته تحریر درآمده‌اند، استناد نماید [۱].

دومین نوع مقالات مروری که برای پوشش نقطه ضعف مقالات مروری سنتی، یعنی همان عدم تکرارپذیری طراحی شده‌اند، با نام مقالات مروری نظام‌مند (Systematic) شناخته می‌شوند. نقطه قوت این مقالات، داشتن بخش مواد و روش‌ها است که در این بخش، محققین به طور جامع و منظم شرح می‌دهند چه منابع اطلاعاتی را در چه بازه‌ای از زمان و با چه کلید واژه‌هایی مورد جستجو قرار داده‌اند. آنها هم‌چنین، بیان می‌نمایند که معیارهای ورود و خروج مقالات بازیابی شده به مطالعه مروری آنها چه بوده است [۱].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk
۲- استاد مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1396.16.8.9.5]

نویسندگان برای این‌که مطالعه خود را تکرارپذیر نمایند، تمام این شواهد را با دقت بر اساس دستورالعمل پریزما (PRISMA) [۲] در بخش مواد و روش‌های مطالعه خود شرح می‌دهند. بنابراین، این مقالات را می‌توان با قابلیت اعتماد و اطمینان بیشتری نسبت به مقالات مروری سنتی مطالعه نمود. با این وجود، هنوز جمع‌بندی مقالات مروری نظام‌مند به صورت کیفی می‌باشد [۱].

از همین رو، سومین نوع مقالات مروری یا همان فراتحلیل‌ها (Meta-analyses) طراحی شده‌اند که در آن، محققین با بهره‌گیری از روش‌های مرور نظام‌مند که در سطور پیشین به آن اشاره شد، نسبت به بازیابی مقالات پژوهشی اصیل در یک زمینه خاص همت می‌گمارند. آن‌ها هم‌چنین، سعی می‌کنند با بهره‌گیری از مدل‌ها و نرم‌افزارهای آماری، نتایج مقالات بازیابی شده را به صورت کمی و در قالب یک عدد همراه با محدوده اطمینان (Confidence interval) آن ذکر نمایند. نویسندگان فراتحلیل‌ها به دقت مراقب هستند که تنها به جمع‌بندی مقالات مشابه (Homogen) پرداخته و در صورتی که عدم همگنی (Heterogeneity) زیادی بین مواد و روش‌های مقالات پژوهشی به دست آمده وجود دارد، از جمع‌بندی کمّی آنها پرهیز نمایند [۱].

فراتحلیل‌ها می‌توانند به دو صورت فراتحلیل‌های مبتنی بر داده‌های منتشر شده (Meta-analyses from published data) و فراتحلیل‌های مبتنی بر داده‌های فردی (Individual participant data meta-analyses) طراحی شوند [۱]. در نوع اول، داده‌های منتشر شده تمامی مقالات به طور کلی جمع‌بندی می‌شوند اما در نوع دوم و پس از مشخص شدن هر مقاله بر اساس معیارهای ورود و خروج، با نویسنده مسئول مقاله تماس گرفته شده و داده‌های خام مطالعه از وی درخواست می‌گردد. سپس، تمامی این داده‌های خام در یک فایل داده‌ای بزرگ جمع شده و مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار خواهند گرفت [۳].

در خاتمه، ذکر این نکته ضروری است که مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان هر نوع مقاله مروری اعم از سنتی، نظام‌مند و فراتحلیل را پس از داوری به چاپ می‌رساند. شرط نگارش تمامی مقالات مروری، پاسخ‌گویی به یک سؤال کاملاً مشخص و مفهوم است. برای مقالات مروری سنتی، ارجاع به تعدادی از منابع قبلاً منتشر شده نویسندگان پیرامون موضوع مورد نظر الزامی است. هم‌چنین، برای چاپ مقالات مروری نظام‌مند و فراتحلیل‌ها، پیروی دقیق از مفاد بیانیه پریزما ضروری می‌باشد [۵-۴].

References

[1] Rezaeian M. Getting to know the diverse types of review studies based on their approach in retrieving and summarizing original findings. *JOHE* 2013; 2 (4): 203-7.

[2] Liberati A, Altman DG, Tetzlaff J, Mulrow C, Gotzsche PC, Ioannidis JP, et al. Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *BMJ* 2009; 339: b2535.

[3] Riley RD, Lambert PC, Abo-Zaid G. Metaanalysis of individual participant data: rationale, conduct, and reporting. *BMJ* 2010; 340: c221.

[4] Rezaeian M. How to report systematic reviews and meta-analyses. *JRUMS* 2013; 12(2): 87-8.

[5] Asar S, Jalalpour S, Ayoubi F, Rahmani M, Rezaeian M. PRISMA; Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses. *JRUMS* 2016; 15(1): 68-80.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1396.16.8.9.5]